

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVÍŠTĚ
V BRNĚ

Váš dopis čj. / sp .zn: MMB/0449536/2022/SZ/n
7500/OPP/MMB/0446523/2022/2

Ze dne / doručeno dne: 8. 9. 2022/8. 9. 2022

Naše čj.: NPU-371/74506/2022

Vyřizuje: D. Novotná

Spisový znak: 820.1

Magistrát města Brna
Odbor památkové péče
Malinovského nám. 3
601 67 BRNO

Brno, 20. 9. 2022

Identifikace a specifikace objektu:

areál bývalé káznice a věznice s kaplí Nanebevzetí P. Marie, kulturní nemovitá památka r.č. ÚSKP 105970

kraj Jihomoravský, okres Brno-město, k. ú. Zábrdovice, parc. č. 2/1, Bratislavská 249/68

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Žádost o písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče

„Bratislavská 68, č.p. 249, pozemek p. č. 2/1, k. ú. Zábrdovice

Areál bývalé káznice a věznice s kaplí Nanebevzetí Panny Marie

Kreativní centrum Brno – stavba I – změna řešení krovu - dokumentace pro společné územní a stavební řízení“

Přílohy žádosti:

Projektová dokumentace „*Kreativní centrum Brno – stavba I*“ generální projektant KAVA spol. s r.o. Pod novým lesem 49, 162 00 Praha (autoři J. Koňata, J. Krýzl, J. Novotný, R. Seidl), projektant DELTAPLAN spol. s r.o., Jankovcova 938/18a, 170 00 Praha (autoři P. Blažka, J. Puchinger), září 2022 **pracovní název STAVBA I**

Historie žádosti:

Žádost o vyjádření k PD „*Kreativní centrum Brno – stavba I*“ generální projektant KAVA spol. s r.o. Pod novým lesem 49, 162 00 Praha (autoři J. Koňata, J. Krýzl, J. Novotný, R. Seidl), projektant DELTAPLAN spol. s r.o., Jankovcova 938/18a, 170 00 Praha (autoři P. Blažka, J. Puchinger), červen 2022 **pracovní název STAVBA I** spolu s projektovou dokumentací byla podána 21. 7. 2022 a odborné vyjádření NPU bylo vydáno 8. 8. 2022 čj. NPU-371/60817/2022 s tím, že před touto projektovou dokumentací byla k vyjádření předložena další projektová dokumentace, kterou zpracovala projektová firma SD Ateliér s.r.o. Orlí 480/7 Brno s názvem „*Bratislavská 68 – PD na opravu jižního křídla*“ (projektant J. Bartlová), a dílčí část tohoto záměru „*Kreativní centrum Brno – stavba I*“ se překrývala s dokumentací SD Ateliéru, každý projektant zvolil v krovu mírně odlišné řešení. Ani jeden z projektantů neřešil nemožnost rekonstrukce položení krovu na jižní obvodovou stěnu, na niž jsme upozorňovali ve vyjádření z 8. 8. 2022 čj. NPU-371/60817/2022 stejně jako na souběh dvou projektů na stejnou stavbu.

Generální projektant KAVA vyvolal jednání na MMB dne 24. 8. 2022 s tím, že po připomínkách investora ke zpracovávanému projektu jej změnil a chce předložit znovu. Při té příležitosti byl projektant seznámen s vyjádřením NPÚ včetně připomínek k proveditelnosti i s dalším projektem na opravu krovu.

V návaznosti na toto jednání vzal žadatel (Statutární město Brno zastoupené KAVA) zpět žádost o vydání závazného stanoviska.

Během září GP KAVA přepracoval část projektu, která se týká části krovu v místech, kde se předpokládá jeho vizuální presentace tak, aby krov po celém areálu držel na hřebeni jednotnou výšku.

Naše vyjádření č.p. NPU-371/60817/2022 ze dne 8.8.2022 tedy zůstává v platnosti a doplňuje se jen o změnu předloženého projektu ze září oproti projektu z června.

Projekt je dílčí částí, záměr je rozdělen na části nazvané Stavba I a Stavba II, přičemž obě části se překrývají v severozápadním křídle objektu káznice nazvaném pracovně **E. K části Stavba II bylo mezitím vydáno závazné stanovisko č. j. MMB/0443435/2022/SZ/zs dne 5. 9. 2022.**

Popis zamýšlených prací:

Změnou oproti projektu „Kreativní centrum Brno – stavba I“ generální projektant KAVA spol. s r.o. Pod novým lesem 49, 162 00 Praha (autoři J. Koňata, J. Krýzl, J. Novotný, R. Seidl), projektant DELTAPLAN spol. s r.o., Jankovcova 938/18a, 170 00 Praha (autoři P. Blažka, J. Puchinger), **červen 2022**, pracovní název STAVBA I, je snížení krovu v jižním křídle, které projektant pojmenovává křídlo A, které předpokládá, že zůstane původní výška hřebene, přibude zateplená vrstva a tím se musí rozměry krovu v příčném směru zmenšit. Současně je nutno vyřešit úskok v místech napojení káznice a soudní budovy.

Projektant změny popisuje takto:

„Snížení konstrukce krovu v úseku se zatepleným pláštěm nad krokvi zachována bude poloha vazeb, vazných trámů, sloupů věšadel s hambalky a podélnými vzpěrami sloupů s pásky. Ve všech vazbách budou zkráceny v projektu označené prvky – krokve a hambalky, v plných vazbách také sloupy věšadla v ostříhu, horní vzpěry, šikmé sloupky a rozpěry plných vazeb. Všechny prvky v rovině krokví včetně vaznic, podélných rozpěr a pásek budou posunuty směrem k ose krovu o cca 340 mm. V prázdných vazbách budou krátkata nahrazena novými delšími prvky s podkladky na vnitřním líci obvodových stěn. Přerušené podélné prvky budou podepřeny výměnami v konstrukci dělicích stěn nebo v plné vazbě na rozhraní původního s níženého krovu.“

Charakteristika věci / objektu / území:

Předmětný areál byl vybudován jako káznice (základní kámen 1772), centrální stavba přestavěna 1798 s mužskou a ženskou částí a dvěma dvory, po cca čtyřiceti letech byla přistavěna část do ulice Bratislavské a tím vznikl třetí dvůr; po dalších dvaceti letech byla postavena budova soudu do ulice Cejl, která vymezila čtvrtý dvůr (budova soudu včetně čtvrtého dvora je součástí areálu kulturní památky, ale není předmětem projektu).

Budova káznice z konce 18. století je zděná stavba s podélným nosným systémem o dvou traktech. Jeden trakt je chodba klenutá valenou klenbou, druhý trakt tvoří převážně cely a pracovny a je v přízemí klenutý, v patře zastropený trémovými stropy. Krov je kombinací vaznicové sestavy s ležatou stolicí a hambalkové sestavy.

Areál je kulturní nemovitou památkou, ale jeho původní prohlášení bylo rozhodnutím ministra kultury čj. MK 75372/2016OLP změněno tak, důvodem prohlášení jsou fakta nehmotné povahy, tj. vztah k historickým událostem a významným osobám. Tímto rozhodnutím a hlavně jeho odůvodněním se předjímají rozsáhlé stavební úpravy včetně demolice objektu do ulice Bratislavské, které jsou předmětem předkládaného záměru (detailně záměr Stavba II včetně vydaného ZS) a v době rozhodnutí o památkové ochraně již ministerstvu kultury byly známy.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Byl zpracován SHP (M. Čihálik, 2016) a současně byly prováděny další průzkumy, které předcházely prohlášení objektu za kulturní nemovitou památku (2015-2016), za následujících šest let byly

provedeny jen rešerše doplňující SHP, který není příliš detailní; byl doplněn dalším zjištěním, které je vtěleno detailně do předchozího vyjádření z 8. 8. 2022.

Co se týče kulturně historických hodnot, které jsou podle ministerského rozhodnutí hlavní hodnotou prohlášení (vězeňství obecně, historie místa, vězněné osobnosti), v tomto směru k žádné změně poznání nedošlo a ani nebylo žádné zkoumání v tomto směru prováděno, neboť nemá s technickými problémy rekonstrukce stavby nic společného.

Technický stav objektu a dotčených konstrukcí:

Hlavním problémem je neúdržba, zatékání a s tím spojené problémy hniloby, vlhkosti. Nejhorší situace je v krovu, kde chybí část prvků konstrukce i krytiny střechy. Předpokládat se dá dřevokazná houba.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce (změna oproti předchozímu projektu v jižním křídle krovu):

jsou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot, ovšem za těchto podmínek:

1. veškeré prvky je nutno pečlivě dokumentovat (při postupu prací a při rozebírání), především ty, které dosud nebylo možno zkoumat, protože nebyly přístupné.
2. vzhledem ke složitosti postupu a možným zjištěním při rozebírání konstrukcí budou nutné kontrolní dny stavby vždy před a na začátku specifického technologického kroku, resp. rozebírání jednotlivých konstrukčních celků či vrstev, aby se mohl určit přesný postup; stejně tak i při neočekávaném nálezu konstrukce či jejích součástí.

Zdůvodnění:

Ad 1 Projekt SD předpokládá úplné rozebrání krovu a znovusložení, kdy může dojít k zásadním zjištěním technologického rázu. Některé z konstrukcí byly v době průzkumu a projekce nepřístupné a další byly následně upravovány a to dosti razantně; právě o způsobu a době úprav by se při bližším ohledání daly doplnit potřebné informace.

Ad 2 Takový postup je u každé památky a složitější konstrukce běžný (předpokládá se participace projektanta a NPÚ, NPÚ pořizuje speciální dokumentaci tzv. OPD).

Předložený projekt sice nerespektuje původní návrh budovy, neboť demoluje záklop a zásyp nad 2. NP jižního křídla, který byl nedílnou součástí budovy v rámci dobového stavebního pojmání a zásad a hlavně byl dán jejím účelem. Záměrem projektanta je presentace nových pohledů na stavbu průhledem do krovu, ale areál památky má zvláštní režim, který s obdobnou presentací předem počítal. Krov nad jižním křídlem se sice bude výrazně upravovat, ale je možné, že v průběhu prací dojde k nálezům, který posune zamýšlenou volnou presentaci směrem k dokumentaci použité technologie a její interpretaci.

S pozdravem

Mgr. Bc. Tomáš Vícha
vedoucí odboru péče o památkový fond

Příloha:
projektová dokumentace

